

AILN ZA ÒRBETN

Scade il 30 marzo il termine per partecipare alla nuova edizione del concorso “Schualer ont Student” rivolto ai giovani della comunità mòchena, per approfondire la conoscenza della lingua, storia e cultura non solo della propria valle e

regione di appartenenza, ma anche delle altre minoranze etnico-linguistiche presenti in Europa. Sempre venerdì 30, è fissato il termine per concorrere alla nuova edizione del concorso “Filmer” rivolto a chi vuole cimentarsi con la realizzazione di prodotti audiovisivi a carattere locale, di tipo giornalistico o documentaristico, con prevalenza dell’uso della lingua mòchena.

De ist nou kurz de zait, lai finz as de 30 van merz, ver za nemmen toal haier aa en de zboa konkursn u’ganommen van Bersntoler Kulturinstitut: der „Schualer ont Student“ ont der „Filmer“. Ont alura s ist prope de rèchte zait ver za ailn za òrbetn. Der konkurs „Schualer ont Student“ ist vourtschbunnen kemmen ver òlla de jungen as lem en de drai Gamoa’n van tol ont as de sai’ no za studiarn. Der ist aus toalt en zboa’ trittn: an earstn tritt ver de schualer ont an zboatn ver de studentn (finz as de hom 29 jor benn de mòchen de universitet). De schualer miasn untersuachen ont schraim sèlber eppes as en inger tol, as de praich, de gschicht, de kultur ont asou envire. An stuck va de doi òrbet miast naturlech rècht en de inger sprochen tschrim kemmen. S ist an vurm der doi ver za rotn de jungen za schaug se umadum, za vròng en de eltern, za lòn nèt varloun gea’ stickler ont praich va de zait as ist vergòng en ont za leamen asou eppes nais van lòn tou as de lem. Ber as bill dòra mu schraim aa va òndera gamoa’schòftn oder minderhaitn as s sai’ en Trentin, en Balschlònt oder en Europa. De òrbet van studentn mias naturlech a ker ònderst sai’: de miasn sèlber, pet de hilf va piacher, van naia mittln abia iternet oder aa pet en pavrong se pet òndera lait, untersuachen, abia deschualer, eppes as enteressiant en tol, oder de autonomi va de inger Region van 1948 finz haitzegento, oder de mearer sprochminderhaitn as sai’ en Europa; van studentn verlònt men a ker mear òrbet za suachen ont za schraim aro sèlber de saitn as barn toalnemmen en konkurs. Òlla de òrbetn as nemmen toal, as de miasn a’ne nu’m sai’ (der nu’m miast men en an sperretn priaf zòmmeing) kemmen araustschauckt va a kommission va drai lait u’ganommen van Bersntoler kulturinstitut as miasn austoln de praisn va gèlt. De òrbetn miasn kemmen o’gem en Bersntoler Kulturinstitut vour va mitto van vrait as de 30 van merz. Glaiche rifzait aa ver en konkurs “Filmer” as bill innlònen òlla de sèll as hom dervrait za prauchen de naia mittln ver za aronemmen as an Dvd eppes as enteressiant de gschicht, de praich, de kultur, de umbèlt va de inger gamoa’schòft ont/oder van lòn. De òrbet miast naturlech zan mearestn en de inger sprochen sai’. De toalnemmer miasn sèlber eppes aro nemmen oder hom s tun nèt vour van jor 2011 ont de miasn òlbe sèlber an titl gem en de sai’ òrbet. A kommission bart schaug òlla de òrbetn ont u’nemmen za gem van gònzn oder lai beafneger de gèlt praisn as kemmen vourtschbunnen ont as sai’ boltn hoa. Mearer nochrichtn ver peada de konkursn mut men sa vinnen as de sait www.bersntol.it oder derekt kann Bersntoler Kulturinstitut. A guata òrbet en òlla!

NvM

MÖCHENO

Zboa tritt in lant

foto Zotti

di Luca Zotti

CIMBRO

Ber da iz a Milàn, odar durch pa le Amerike, est mage drinn gian in disan progràmma un gian ummar pa beng von lant, bia azzar berat sèm

Dar birsarste difeto vo mapamòndi un atlànti iz gest ke sa soin khennt alt bahemme. Asò ‘z Taütschlànt iz gest no gitoalt in zboan, odar di ex Jugoslavia hatt pa’irt soin allz ummaz anka azta a kriage odar di stordja hatt gihatt gibèkslt eppaz.

In ta’ vo haüt, Internet, hattaz gischenkht àna nicht zo mocha zaln, dar péste mapamondo un atlànte bo da nia iz khennt pensàrt, gimacht asò girècht ke ma makh seng anaglaz sachan grösazar baz zboa mètre bo da da iz af di bèlt, un hërta asò adjornàrt ke azta auz pa morgas bekslta a nàm vo a bege, abas iz sà khennt gibèkslt af di mapa o.

Disar progràmma hoazt Google Earth un iz khennt hergichet von amerikè bo da hãm ägiheft legante pànan dar alle di pestn mape bo da hãm givuntet, pin foto gimacht von satèliti. Spetar izta khennt di zait von foto von areoplè, un an lestn hãm sa ägiheft zo giana ummi di bèlt pin aute, abe zo nemma alle di beng pit an groazan fotoaparàt.

Dar auto vo Google iz sà gest af di Hoachebene in herbest von 2010 ma dar hatt gihatt abeginummp lai in bego bo da khinnt au vo Tria (di Fricca) un bo da viart ka Slege (di Valdassa),

ma in lest summar izzar gikheart bi-drumm, pasàrante atz Lusèrn o. ‘Z iz gest an gantz schümmandar erta, von lestn bochan vo agosto, in di um vo mittartage. Dar hümbli iz gest schümma plabe, un allz uminimm starch grümma; ‘z lant iz gest voll pitt laüt un von foto allz parirt ‘z soin no pezzar vo daz sèll bo ma mage seng pin ünsarn oang.

Bege vor bege, haus vor haus, metro vor metro allz ‘z lant iz khennt abeginummp girecht, un gilekh in di groazan arkive vo Google, sèm bo da da soin di foto von àndre lentar o, von khlumman un groazan stattn, vo dar gantz an bèlt.

Ber da iz a Milàn, odar durch pa le Amerike, est mage drinn gian in disan progràmma un gian ummar pa beng von lant, bia azzar berat sèm. Rivante in plätz barta vennen in Gilbarto bo da rastet aft ‘z penkle attavorà dar Post, au pa ekh matar seng di stiage pitt khnottn von Zairn un di Flora bo da geat a spasso au pin bigodìn. Ka dar Tetsch, nàm ‘z pillele vo San Rocco barta anvetze soin dar Bruno, bo da schauget di aute bo da pasàrn, un vürznen di Alba un soi hunt Nerone bo da schaug auz pa vestar vo dar khuchl.

Gian ummar pa lant pitt disan progràmma iz sà a gantz schümmaz sachan haüt, anka azta alle di foto soin no naüge un vrisch. Dise arkive bartn stian vor a lãnga baila zait, un bartn zoang, a pizzle af di bòtta, bia ‘z bèkslta Lusèrn. Asò ünsarne sün odar ünsarne nevòn bartnse gödarn à z’schauga dise foto, asò bi’ bar gòdarnas biar à zo schauga di earstn kartoline von lant von djar 1910 odar di foto gimacht affon Pill un in Platz von Schmeller, in di djar ‘50.

APROÀ DAL COMUN DE CIANACEI L PROJET DE CONLEAMENT ANTER FEDAA E PONTA ROCIA

Il consiglio comunale di Canazei ha approvato nei giorni scorsi lo studio preliminare di fattibilità del collegamento impiantistico tra il lago di Fedaià e Punta Rocca.

L consei de comun de Cianacei, che aea deschè pont da tor dant l davegnir de la Marmolèda, l’à aproà con duta la stimes a una l projet preliminar per l conleament anter l lach de Fedaa e Ponta Rocia.

Sul l’orden del di l’èra na mozion, sotfirmèda amò al scomenz de fire dal grop da l’inom “Ensema se pel”, che domanèa de fèr l pont de la situazion di progec per la valorizazion de la “Reina de la Dolomites” e amò di varesc fac’ da la comiscion nominada da la jonta provinzièla che à da se cruzièr de l’argument.

L’ è stat coscita portà dant un studie preliminar sul poscibol conleament anter l lach de Fedaa e Ponta Rocia, studie sostegnù tel passà dai operadores del turism de Fedaa e ence dal comun de Cianacei che volea arvejinèr i raions trentins con chi de la Provincia de Belun. Te chest raion belumat, va recordà, i empianc portamont de la firma Vascellari à renovà da valch an i empianc portamont. Te la pèrt trentina, alincontra, la crisa del setor turistic la é dò a se fèr sentir, e apede a chest jirà tost fora la concessions per l veie empianc portamont de Fedaa che mena fin sun Pian di Fiacons.

“La proponeta”, à dit l’ambolt de Cianacei Mariano Cloch, perveit n empianc portamont te tre pèrtes, “che l se deslea fora te tre brac’, che porta dal lach a Ponta Rocia”. A una col projet se à palesà ence i gropes de mendranza del consei de Cianacei, che veit te chest na responeta chièra ai operadores del turism de la pert trentina del giacion de la Marmolèda. Sarà domanà a la provincia de Trent de tor ite ence un raprejentant de comun de Cianacei te la Comiscion provinzièla che se cruzia de la valorizazion e del svelup de la Marmolèda.

Reazioni al projet les è rüedes ence da la pèrtes ambietalistes, per ousc del raprejentant de Mountain Wilderness: “dal pont de veduda tecnic e economic l projet l se palesa pech realistic, à scrit Luigi Casanova “e jissa ence tout en coscidrazion ence la compatibilitèdes con l recognosciment da pert de l’Unesco de la Dolomites desché Patrimone de l’Umanità”. Sarà per chest de stimol e interescianta ence l’abinèda che sarà tost anter l Comun de Cianacei e l grop de lurier provinziel che se cruzia del pian de revalutazion de la Marmolèda.

m.d.

LADINO